

عَبَسَ وَ تَوَلَّى (1) أَنْ جَاءَهُ الْأَعْمَى (2) وَ مَا
يُذْرِيكَ لَعَلَّهٗ يَزَكَّى (3) أَوْ يَذَّكَّرُ فَتَنْفَعَهُ الذِّكْرَى
(4) أَمَّا مَنْ اسْتَغْنَى (5) فَأَنْتَ لَهُ تَصَدَّى (6) وَ مَا
عَلَيْكَ إِلَّا يَزَكَّى (7) وَ أَمَّا مَنْ جَاءَكَ يَسْعَى (8)
وَ هُوَ يَخْشَى (9) فَأَنْتَ عَنْهُ تَلَهَّى (10) كَلَّا إِنَّهَا
تَذَكِّرَةٌ (11) فَمَنْ شَاءَ ذَكَرْهُ (12) فِي صُحُفٍ
مُكْرَمَةٍ (13) مَرْفُوعَةٍ مُطَهَّرَةٍ (14) بِأَيْدِي سَفَرَةٍ
(15) كِرَامٍ بَرَرَةٍ (16) قُتِلَ الْإِنْسَانُ مَا أَكْفَرَهُ (17)
مِنْ أَيِّ شَيْءٍ خَلَقَهُ (18) مِنْ نُطْفَةٍ خَلَقَهُ فَقَدَّرَهُ
(19) ثُمَّ السَّبِيلَ يَسَّرَهُ (20) ثُمَّ أَمَاتَهُ فَأَقْبَرَهُ (21)
ثُمَّ إِذَا شَاءَ أَنْشَرَهُ (22) كَلَّا لَمَّا يَقْضِ مَا أَمَرَهُ (23)
فَلْيَنْظُرِ الْإِنْسَانُ إِلَى طَعَامِهِ (24) أَنَا صَبَبْنَا الْمَاءَ

صَبَابًا (25) ثُمَّ شَقَقْنَا الْأَرْضَ شَقًّا (26) فَأَنْبَتْنَا فِيهَا

حَبًّا (27) وَعِنَبًا وَقَضْبًا (28) وَزَيْتُونًا وَنَخْلًا

(29) وَحَدَائِقَ غُلْبًا (30) وَفَاكِهَةً وَأَبًّا (31) مَتَاعًا

لَكُمْ وَإِنِّي لَأَنْعَمِ كُمْ (32) فَإِذَا جَاءَتِ الصَّاحَّةُ (33)

يَوْمَ يَفِرُّ الْمَرْءُ مِنْ أَخِيهِ (34) وَأُمِّهِ وَأَبِيهِ (35) وَ

صَاحِبَتِهِ وَبَنِيهِ (36) لِكُلِّ امْرِئٍ مِنْهُمْ يَوْمَئِذٍ شَأْنٌ

يُغْنِيهِ (37) وَوَجْوهٌ يَوْمَئِذٍ مُسْفِرَةٌ (38) ضَاحِكَةٌ

مُسْتَبْشِرَةٌ (39) وَوَجْوهٌ يَوْمَئِذٍ عَلَيْهَا غَبَرَةٌ (40)

تَرْهَقُهَا قَتَرَةٌ (41) أُولَئِكَ هُمُ الْكَافِرَةُ الْفَجْرَةُ (42)

(The Prophet) frowned and turned away, because there came to him the blind man (interrupting). But what could tell thee but that perchance he might grow in purity? Or that he might receive admonition, and the reminder might profit him? As to one who regards himself as self-sufficient, to him dost thou attend; though it is no blame to thee if he grow not in purity. But as to him who came to thee striving earnestly, and with fear (in his heart), of

~~~~~  
him wast thou unmindful. By no means (should it be so)! For it is indeed a message of remembrance. Therefore let whoso will, keep it in remembrance. (It is) in books held (greatly) in honour, exalted (in dignity), kept pure and holy, (written) by the hands of scribes—honourable and pious and just. Woe to man! What hath made him reject Allah? From what stuff hath He created him? From a sperm-drop: He hath created him, and then mouldeth him in due proportions; then doth He make his path smooth for him; Then He causeth him to die, and putteth him in his grave; then, when it is His Will, He will raise him up (again). By no means hath he fulfilled what Allah hath commanded him. Then let man look at his food, (and how We provide it): for that We pour forth water in abundance, and We split the earth in fragments, and produce therein grain, and grapes and fresh vegetation, and olives and dates, and enclosed gardens, dense with lofty trees, and fruits and fodder,— a provision for you and your cattle. At length, when there comes the deafening noise,— that day shall a man flee from his own brother, and from his mother and his father, and from his wife and his children. Each one of them, that day, will have enough concern (of his own) to make him indifferent to the others. Some faces that day will be beaming, laughing, rejoicing. And other faces that day will be dust-stained; darkness will cover them: such will be the rejecters of Allah, the doers of iniquity.

ترش رو ہو اور بے رخی برتی اس بات پر کہ وہ اندھا اُس کے پاس آگیا۔ تمہیں کیا

خبر، شاید وہ سدھر جائے یا نصیحت پر دھیان دے، اور نصیحت کرنا اس کے لیے

نافع ہو؟ جو شخص بے پروائی برتا ہے اس کی طرف تو تم توجہ کرتے ہو، حالانکہ

اگر وہ نہ سدھرے تو تم پر اس کی کیا ذمہ داری ہے؟ اور جو خود تمہارے پاس دوڑا آتا ہے اور وہ ڈر رہا ہوتا ہے، اس سے تم بے رخی برتتے ہو۔ ہر گز نہیں، یہ تو ایک نصیحت ہے، جس کا جی چاہے اسے قبول کرے۔ یہ ایسے صحیفوں میں درج ہے جو مکرم ہیں، بلند مرتبہ ہیں، پاکیزہ ہیں، معزز اور نیک کاتبوں کے ہاتھوں میں رہتے ہیں۔ لعنت ہو انسان پر، کیسا سخت منکر حق ہے۔ یہ کس چیز سے اللہ نے اسے پیدا کیا ہے؟ نطفہ کی ایک بوند سے۔ اللہ نے اسے پیدا کیا، پھر اس کی تقدیر مقرر کی، پھر اس کے لیے زندگی کی راہ آسان کی، پھر اسے موت دی اور قبر میں پہنچایا۔ پھر جب چاہے وہ اسے دوبارہ کھڑا کر دے۔ ہر گز نہیں، اس نے وہ فرض ادا نہیں کیا جس کا اللہ نے اسے حکم دیا تھا۔ پھر ذرا انسان اپنی خوراک کو دیکھے۔ ہم نے خوب پانی لٹھھایا، پھر زمین کو عجیب طرح پھاڑا پھر اُس کے اندر اگائے غلے اور انگور اور ترکاریاں اور زیتون اور کھجوریں اور گھنے باغ اور طرح طرح کے پھل اور چارے تمہارے لیے اور تمہارے مویشیوں کے لیے سامان زینت کے طور پر۔ آخر کار جب وہ کان بہرے کر دینے والی آواز بلند ہوگی۔ اُس روز آدمی اپنے بھائی اور اپنی ماں اور اپنے باپ اور اپنی بیوی اور اپنی اولاد سے بھاگے گا۔ ان میں

~~~~~

سے ہر شخص پر اس دن ایسا وقت آڑے گا کہ اسے اپنے سوا کسی کا ہوش نہ ہوگا۔

کچھ چہرے اُس روز دمک رہے ہوں گے، ہشاش بشاش اور خوش و خرم ہوں

گے۔ اور کچھ چہروں پر اس روز خاک اڑ رہی ہوگی اور کلونس چھائی ہوئی ہوگی۔

یہی کافر و فاجر لوگ ہوں گے۔

تुर्श-रु हुआ और बेरुखी बरती इस बात पर कि वह अन्धा उसके पास आ गया | तुम्हें क्या खबर, शायद वह सुधर जाए या नसीहत पर ध्यान दे और नसीहत करना उसके लिए नाफ़े हो? जो सख्स बेपरवाई है उसकी तरफ़ तो तुम तवज्जोह करते हो, हालाँकि अगर वह न सुधरे तो तुमपर उसकी क्या ज़िम्मेदारी है? और जो खुद तुम्हारे पास दौड़ा आता है और डर रहा होता है, उससे तुम बेरुखी बरतते हो | हरगिज़ नहीं, यह तो एक नसीहत है, जिसका जी चाहे इसे क़बूल करे | यह ऐसे सहीफ़ों में दर्ज़ है जो मुकर्रम हैं, बुलन्द मर्तबा हैं, पाकीज़ा हैं, मुअज्ज़ाज़ और नेक कातिबों के हाथों में रहते हैं | लानत हो इनसान पर, कैसा सख्त मुनकिरे-हक़ है यह | किस चीज़ से अल्लाह ने इसे पैदा किया है? नुत्फे की एक बूँद से | अल्लाह ने इसे पैदा किया, फिर इसकी तकदीर मुकर्रर की, फिर इसके लिए ज़िन्दगी की राह आसान की, फिर इसे मौत दी और क़ब्र में पहुँचाया | फिर जब चाहे इसे दोबारा उठा कर खड़ा कर दे | हरगिज़ नहीं, इसने वह फ़र्ज़ अदा नहीं किया जिसका अल्लाह ने इसे हुक्म दिया था | फिर ज़रा इनसान अपनी ख़ूराक को देखे | हमने ख़ूब पानी लूँढाया, फिर ज़मीन को अजीब तरह फाड़ा, फिर उसके अन्दर उगाये गल्ले और अंगूर और तरकारियाँ और जैतून और खजूरे और घने बाग़ और तरह-तरह के फल और चारे तुम्हारे लिए और मवेशियों के लिए सामाने-ज़ीस्त के तौर पर | आखिरकार जब वह कान बहरे कर देनेवाली आवाज़ बुलन्द होगी—उस रोज़ आदमी अपने भाई और अपनी माँ और अपने बाप और

~~~~~

~~~~~
अपनी बीवी और अपनी औलाद से भागेगा | उनमें से हर शख्स पर
उस दिन ऐसा वक़्त आ पड़ेगा कि उसे अपने सिवा किसी का होश न
होगा | कुछ चेहरे उस रोज़ दमक रहे होंगे, हश्शाश-बश्शाश और ख़ुश
व ख़ुरम होंगे | और कुछ चेहरों पर उस रोज़ ख़ाक उड़ रही होगी और
कलैस छाई हुई होगी | यही काफ़िर व फ़ाजिर लोग होंगे |